

СТАНОВИЩЕ от проф. д.изк.н. Виолета Райнова

Във връзка с обявения конкурс в ДВ бр. 24/16.03.2018 г. за професор по професионално направление 2.1. Филология (Нова и съвременна арабска литература).

В конкурса участва само един кандидат – доцент дфн БАЯН АЙТМУХАМЕТОВНА РАЙХАНОВА, щатен преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“, Факултет по класически и нови филологии, Катедра по арабистика и семитология.

Публикациите, представени за участие в конкурса, са достатъчни като брой, обем и качество. Предлагат се за настоящия конкурс три книги, включващи монография, учебник и учебно помагало, а също така двадесет и осем статии, публикувани в специализирани научни издания у нас и в чужбина. Всички те са в съответствие с изискванията на Закона /ЗРАСРБ/.

Без съмнение доцент Баян Райханова е един от водещите и професионално компетентни познавачи на арабската художествена словесност и по-специално на съвременната литература, която е представена не в една или две държави от арабския свят, а в двадесет и две арабоговорящи страни. Днес в травматичното време на миграционната криза, такава каквато я възприемаме или каквато е в действителност, трудовете на Баян Райханова придобиват особена значимост и актуалност.

Доцент Б. Райханова успешно се реализира като научен изследовател, педагог и преводач. Статиите и студиите на английски, арабски, български, руски и френски език, участието в престижните конференции и симпозиуми, членството в европейските и арабските академични сдружения и редколегии на научните списания,

публичните лекции и преподавателската дейност в чужбина, както и цитиранията от много чуждестранни автори са свидетелство за международния ѝ авторитет. Само през последните две години тя участва с доклади в четири международни научни конференции, дискутиращи проблемите на съвременната арабска литература и език. Присъдени са ѝ и две награди за популяризирането на източните култури у нас.

Монографията на доцент Райханова „Явления на арабската и ислямската култура. Приложно четене“, публикувана наскоро в Йордания /2018 г./ и представена за настоящия конкурс, получава незабавен отклик от пресата и от литературните критици в Кувейт, Алжир, Йордания, Англия и др. Учебникът „Казахска граматика“ /2012 г./ и учебното помагало „Съвременни сирийски разкази“ /2006 г./, издадени в София, също предизвикват интерес у студенти и у читатели, интересувани се от Изтока. Първата книга е предназначена за практическото изучаване на езика, а втората – за изграждането на цялостна представа за развитието на жанра разказ.

Многобройните статии и студии на изследователката носят интердисциплинарен характер като цяло. Сред тях са „Новата чувствителност в модерната арабска проза“ /София, 2017 г./, „Literary Heritage as a Source of the Renovation of Modern Arabic Prose“ /Делхи, 2015 г./, „The Concept of the Hero in Modern Arabic Prose“ /Лондон, 2006 г./ и др. Заглавията на тези публикации адекватно отразяват съдържанието им, а самите изследвания имат несъмнен приносен характер. Те засягат не само проблемните зони на съвременната арабска литература, но и темите, свързани с езика, ислямската култура и изкуство.

Веднага ще посоча, че с всяка своя научна изява в чужбина Баян Райханова достойно представя СУ „Климент Охридски“ и страната.

Имам предвид и това, че чуждата култура днес е много трудно да се разбере без съобразяване с главното правило на „играта“, фокусирано в глобалното понятие ИНТЕГРАЦИЯ. Ще добавя, че неслучайно арабистиката е сред защитените специалности, въпреки нейната нарастваща необходимост. Вероятно това е и съществена причина за формулиране на фундаменталната перспективна концепция за интегриране на отделните профили на обучение във факултета по класически и нови филологии, различаващи го от традиционните академични общности.

Основополагащата концепция за интеграцията блокира даването на еднозначни отговори на въпросите: какво е арабската литература в наши дни, каква е ролята ѝ в културното развитие на ислямския свят. Тази базисна тенденция протича по многопластови канали и в един все по-разширяващ се регистър. Това прави най-силно впечатление и в статиите, представени за конкурса, и в споменатата най-нова монография на Райханова. Разбирам тази книга като успешно насочване към едно ново ниво, излизащо извън ограниченията на чисто литературния контекст.

Тук се налага амбицията явленията от различните изкуства да се представят не само „приложно“, но и като елементи от комплексния променлив поток на арабската култура. В този аспект възприемам монографията на доцент Райханова като съществен принос както в утвърждаването на концепцията за модерната арабска литература като единна система, така и в по-определеното насочване към възможностите на междудисциплинарните изследвания.

Ще отбележа също така, че основният приоритет на учебника и учебното помагало се крие в мултифункционалността на техния формат. В този аспект се открива и тяхната основна приложимост.

Надявам се, че с оглед на преминаването на Казахстан от кирилица към латиница, авторката ще представи ново издание на своя учебник.

Всичко изложено дотук ми дава право да премина към обобщаващото заключение на становището. Без съмнение ключовите компетенции, многогодишният успешен преподавателски опит у нас и в чужбина, изследователските приоритети и приноси, както и цялостната научна продукция на Баян Райханова, напълно отговарят на изискванията за заемане на академичната длъжност „професор”. Поради това си позволявам да предложа на уважаемото Научно жури към СУ „Св. Климент Охридски”, Факултет по класически и нови филологии, да присъди на доцент, доктор на филологическите науки Баян Айтмухаметовна Райханова научното звание **професор** по професионално направление 2.1. Филология (Нова и съвременна арабска литература).

Гласувам с „ДА”.

София, 6.07.2018 г.

Проф. д.изк.н. Виолета Райнова